

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 221 • Vychází 26. května 2022

Milé čtenářky, milí čtenáři,

ruská agrese vůči Ukrajině notně zahýbala s energetickým trhem. Každým dnem, kterým odebíráme ropu, plyn nebo jaderné palivo od Ruska, pomáháme financovat Putinův režim. Od začátku války jde o miliardy a denně stamiliony přibývají. Zejména problematický je zemní plyn, za nějž Česko nemá adekvátní náhradu a bude trvat spíše roky, než najdeme alternativu. Pokud se ale od něj neodstříhneme sami, je dobře možné, že stejně přestane proudit. Jaké máme možnosti nahrazení, o tom se průběžně v Ďáblíku věnujeme a ještě věnovat budeme. Že ale nejde o nové atomové reaktory je asi jasné každému, kdo ví, v jakém stavu je jaderný průmysl a že i když se náš atomový stát snaží, první elektřina by z nových Dukovan mohla být nejdříve v roce 2040.

Přesto se najdou čeští politici, kteří jsou schopni lidem tvrdit, že atomovými reaktory vyřešíme naši nezávislost na ruském plynu. Jakoby nestačilo, že jaderná energetika se má stát klíčovým nástrojem omezení našich vysokých emisí skleníkových plynů či zajistit českou energetickou soběstačnost. Že tomu tak není a tato nemalá očekávání jádro nemůže naplnit, potvrdila také slova přednášejících na nedávno proběhlé mezinárodní Nuclear Energy Conference 2022, kterou jsme spoluorganizovali. I o ní se dočtete na dalších stránkách.

Jestli jsme po volbách od nového ministra průmyslu Síkely za STAN čekali nějakou změnu v prioritním zaměření české energetické politiky na jádro, tak nepřichází a asi už při personálním složení vedení úřadu nepřijde. Nové reaktory získaly loňským zákonem štědrá veřejnou podporu, mají také jednodušší povolování ve stavebním zákoně a dlouhodobě omezenou odpovědnost za jadernou škodu. Zato komunitní energetika nebo obnovitelné zdroje energie na řadu legislativních úprav, které by odblokovaly jejich rozvoj marně čekají dodnes. Pan ministr místo toho jako svou prioritu oživuje stálý výbor pro jadernou energetiku a jeho úřad také pokračuje ve skrývání informací. O ekonomické analýzy týkající se nových Dukovan se nejspíš budeme muset opětovně soudit.

Starostové ohrožení úložištěm marně čekají na schůzku s ministrem a nevypadá to, že se dočkají slíbeného posílení svých práv cestou nového zákona. Zato se dočkali zásahu Policie, na základě něž je nyní ředitel Správy úložišť radioaktivních odpadů spolu s dalšími lidmi ve vazbě za manipulace s veřejnými zakázkami, které se týkaly hledání úložiště. Samozřejmě by to chtělo ještě audit starších zakázek, protože řada podezřelých postupů se děla i za minulého vedení této státní instituce.

Vbrzku uvidíme, co se dá čekat od obměněného vedení Ministerstva životního prostředí, které se bude muset popasovat s potřebou urychlit povolování obnovitelných zdrojů energie alespoň na části území, kde by nemělo dojít k fatálním střetům s ochranou přírody. Není obvyklé, aby běžná doba povolování větrné elektrárny trvala sedm let a zvláště ne tam, kde je ochrana přírody jen záminkou pro odmítnutí. S mírným optimismem tomto směru Vám přeji pěkné počtení v Ďáblíku.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Bez změny zemědělských dotací se česká krajina neuzdraví ..... str. 3-4

Komunitní energetika pomůže Česku k energetické nezávislosti ..... str. 6-9

Pozvánky ..... str. 19-22

Evropský plán RePowerEU míří správným směrem, stabilní klima ani energetickou bezpečnost ale negarantuje

Evropská komise představila strategii RePowerEU, plán odchodu EU od ruských fosilních paliv do roku 2027. Klimatická koalice vítá navýšení ambicí v oblasti podpory obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti a úspor. Ani RePowerEU ale nezajistí nezávislost Evropy na autoritářských režimech či fosilních palivech, ani energetickou politiku v souladu s cílem 1,5°C z Pařížské dohody. V zájmu evropské bezpečnosti a řešení klimatické krize je nutné cíle dále zvyšovat.

RePowerEU je balík několika dokumentů. Obsahuje regulační i ekonomická opatření včetně navýšení ambicí některých částí aktuálně projednávané klimatické legislativy Fit for 55. Komise chce navýšit kapacitu výroby solární a větrné energie i využití tepelných čerpadel. V této souvislosti plánuje zmírnit administrativní bariéry, které rychlé výstavbě obnovitelných zdrojů brání. Navrhuje také vyšší cíl pro energetické úspory. Plánuje mobilizovat dodatečné finanční prostředky a posílit energetickou spolupráci napříč Evropskou unií. Pozitivně lze vnímat i podporu budování expertízy v oblasti čistých zdrojů energie na území EU.

Ursula von der Leyen avizovala i zdvojnásobení cíle v oblasti využití zeleného vodíku. I zelený vodík ale závisí především na rozvoji obnovitelných zdrojů energie a jeho využití je proto třeba omezit pouze na obtížně dekarbonizovatelné sektory. V souladu s klimatickými cíli může být využití zeleného vodíku pouze v případě, že ve spotřebě nahradí fosilní paliva.

Velký důraz klade plán i na diverzifikaci dodavatelů, především u plynu. Roli mají hrát i vyšší dovozy zkapalněného zemního plynu (LNG). Pro dosažení cílů ochrany klimatu může být ale rizikem dlouhodobé uzamčení ve fosilních zdrojích od nových dodavatelů. Zároveň hrozí finanční riziko uvízlých aktiv v podobě nově vybudované fosilní infrastruktury. Podle některých nevládních organizací se lze ze závislosti na ruském plynu vyvázat i bez dodatečných importů plynu. CAN Europe spatřuje cestu v dostatečně ambiciózních cílech v oblasti navyšování kapacit obnovitelné energie, snižování poptávky po energii a v podpoře flexibility. Analýza expertních společností Ember, E3G, RAP a Bellona již dříve upozornila, že od ruského plynu lze odejít už do 3 let i bez budování dodatečné fosilní infrastruktury.

Miriam Macurová, expertka na evropskou klimatickou politiku z Greenpeace ČR, řekla: *“Hledání alternativních dodavatelů fosilních paliv (např. LNG z Ameriky, Egypta či Izraele) jako cesta nahrazení nestabilních fosilních paliv z Ruska není dlouhodobým řešením naší závislosti na těchto zdrojích. Z dlouhodobého hlediska je proto důležité vydat se místo cestou nadměrného budování nové plynové infrastruktury spíše směrem k odklonu od fosilních paliv a podporovat rychlejší přechod k čisté, obnovitelné energii, snižování spotřeby a spolupráci v rámci energetické politiky na úrovni celé Evropské unie. To přinese nejen zvýšení evropské energetické bezpečnosti a nezávislosti v jejich pravém slova smyslu, ale i podporu lidí v úsporách a produkci vlastní energie a přiblížení se cílům Pařížské dohody.”*

Plán také postrádá kritéria pro efektivní využití biomasy z ohledem na ochranu přírody. Je nutné stanovit jasné limity s ohledem na ochranu lesů, půdy i potřebnou produkci potravin a materiálů. Jasnou preferenci

pro podporu je potřeba dát využití odpadní biomasy, jako jsou komunální odpady, kaly z čistíček a další, a šetrně pěstovaným energetickým plodinám. Spalování dřeva v elektrárnách a poškozování přírodě blízkých ekosystémů je naopak třeba předejít.

Jiří Koželouh, vedoucí klimatického a energetického programu v Hnutí DUHA, říká: *“Zjednodušení a zrychlení povolování výstavby a připojování obnovitelných zdrojů je správný krok. Tváří tvář brutální ruské invazi na Ukrajině nesmíme ztrácet čas dohadováním, musíme stavět a instalovat. Malé zdroje není nutné zatěžovat povolováním. U větších je potřeba dbát na zájmy ochrany přírody a biodiverzity. Pro větrné a velké pozemní fotovoltaické elektrárny je nutné vyčlenit dostatečné území pro výstavbu (kde bude povolování výrazně zjednodušené). Pro efektivní využití biomasy musí být stanoveny jasné limity s ohledem na ochranu lesů, půdy i potřebnou produkci potravin a materiálů.”*

Jitka Martínková, koordinátorka komunikace v Klimatické koalici, říká: *“Je třeba si uvědomit, že ani Fit for 55 nepředstavuje zcela férový příspěvek Evropy k úsilí světa o udržení stabilního klimatu. Nehledejme proto pouhou změnu dodavatelů. Potřebujeme skutečně zásadní transformaci systému, jak ukázaly i nedávno vydané zprávy vědeckého panelu IPCC. Zejména poslední zpráva IPCC o mitigacích ale nabízí i celou řadu ověřených řešení a ukazuje, že dekarbonizovaná budoucnost nám zajistí bezpečnější, zdravější a přívětivější místo k životu než dosluhující fosilní civilizace.”*

Tisková zpráva Klimatické koalice

Bez změny zemědělských dotací se česká krajina neuzdraví

Nevládní ekologické organizace v otevřeném dopisu vyzývají ministra zemědělství Zdeňka Nekulu a ministryni životního prostředí Annu Hubáčkovou, aby významně posílili ekologické ambice zemědělských dotací ve Strategickém plánu Společné zemědělské politiky. K tomu samému českou vládu vyzvala Evropská komise. Dotace je potřeba lépe využít k ochraně vody, půdy a biodiverzity. Dosavadní změny provedené ministrem Nekulou v lednu nebyly dle organizací i Evropské komise dostatečné.

Ekologické organizace v dopise ministry nabádají například k posílení ochrany vody před znečištěním dusičnany a pesticidy skrze vhodně oseté a dostatečně široké ochranné pásy. Takové pásy by také chránily vodu před splachem erodované půdy a nabízely prostor dalším živočichům a rostlinám. Dále navrhují vytvořit více prostoru pro biodiverzitu na orné půdě i loukách a pastvinách ve formě krajinných prvků, úhorů nebo nesečených pásů, které by pomohly zastavit její nebezpečný úbytek. Nejvhodnějším nástrojem pro tato opatření jsou tzv. ekoschémat, nové dotační programy, do kterých poputuje

přes 30 miliard korun. Organizace také požadují posílit ochranu půdy před vodní a větrnou erozí.

Evropská komise připomínkami reagovala na návrh Strategického plánu, který ministr zemědělství Zdeněk Nekula poslal do Bruselu na konci ledna. Kritizovala celkově slabé ekologické ambice, a to zejména u ekoschémat. Komise byla kritická již k původnímu návrhu z dílny ministra Miroslava Tomana. Ministerstvo zemědělství by se nyní mělo do 16. května k připomínkám vyjádřit a poté Strategický plán upravit. Evropská

komise nakonec musí aktualizovaný finální plán schválit.

„Zemědělské dotace mohou pomoci, ale mohou také škodit. To se bohužel dnes ukazuje na zoufalém stavu biodiverzity v zemědělské krajině či množství pesticidů v podzemních i povrchových vodách. Ministři Nekula a Hubáčková mají poslední velkou příležitost zlepšit zemědělské dotace a zajistit tak, že naše krajina bude schopná odolávat dopadům klimatické změny a vyprodukovat dlouhodobě dostatek zdravých potravin,“ řekl Martin Rexa z Hnutí DUHA.

„Přestože je podpora zdravé krajiny a biodiverzity stále větší prioritou Společné zemědělské politiky, ve skutečnosti se početnost běžných ptačích druhů propadla po vstupu do Evropské unie v roce 2004 o celou třetinu. Požadavek Evropské komise na skutečné posílení environmentálních dopadů dotací je přitom zcela v souladu se stávajícím vládním prohlášením. Čas na změny je právě teď,“ uvedl Václav Zámečník z České společnosti ornitologické.

Lenka Fryčová, zástupkyně WWF Central and Eastern Europe v České republice řekla: *“Zemědělská půda zaujímá více než polovinu rozlohy České republiky. To, jak na ní hospodaříme, má dopad nejen na divokou přírodu, ale také na kvalitu vody, úrodnost půdy i na to, jak se Česká republika bude vyrovnávat s extrémními vlivy klimatických změn. Společná zemědělská politika je tu od toho, aby poskytovala řešení a finance pro obnovu udržitelné zemědělské krajiny, která nám bude schopna v dlouhodobé perspektivě poskytovat dostatek zdravých potravin a čisté vody a bude prostorem pro existenci pestrých stanovišť pro život celé palety druhů rostlin a živočichů vázaných na zemědělskou krajinu. Evropská komise nám to opět připomíná a Ministerstvo zemědělství by se nemělo tvářit, že to neslyší.“*

“Zdravá a klimaticky odolná krajina, ve které se bude i dobře žít, je krajina plná nových kontur a přírodě blízkých prvků v celé ploše všech povodí ČR tam, kde chybí. Bude plná nové zeleně, větrolamů, mezí a mezních pásů a sadů, agrolesních systémů, regenerativního zemědělství, které obnoví půdu, nových tůň a malých vodních nádrží, obnovených, přírodě blízkých toků, řízených rozlivů, nových lesů a dobré skladby lesů stávajících. To omezí erozi vodní i větrnou, bude chladit krajinu a omezí i povodně,“ uzavřel Jiří Malík ze spolku Živá krajina.

Společná tisková zpráva NNO (redakčně upraveno)

Experti se shodují: výstavba jaderných elektráren není řešením energetické krize

Současná ruská agrese vůči Ukrajině stáčí energetickou debatu k otázce, jak se vypořádat s reálným rizikem výpadku ruského plynu. Podobný úkol, tedy omezení spalování fosilních paliv, před nás staví prohlubující se klimatická krize. Prioritním řešením je rychlý rozvoj obnovitelných zdrojů a energeticky efektivních technologií. Výstavba jaderných elektráren trvá příliš dlouho, což dokládají i zkušenosti účastníků tendru na nový blok v Dukovanech.

Obnovitelné zdroje jsou také levnější - při rozpočítání celkových nákladů na vyrobené kilowatthodiny vycházejí lépe než fosilní paliva i jaderné elektrárny. Česko by tak mělo dominující orientaci na posilování jaderné energetiky přehodnotit. To jsou hlavní závěry mezinárodní konference NEC 2022 - Co brání rozvoji

jaderné energetiky v Evropě, kterou 18. května uspořádaly Hnutí DUHA a Calla.

Prezentace přednesli Simon Müller, ředitel Agora Energiewende pro Německo a Felicia Aminoff, expertka na energetickou transformaci Bloomberg New Energy Finance, kteří představili jakým optimálním způsobem můžeme dosáhnout klimatické neutrality a zda se to daří Německu. Stephen Thomas, emeritní profesor energetické politiky na University of Greenwich v Londýně shrnul zkušenosti účastníků dukovanského tendru z nedávných projektů. Na realitu francouzských jaderných plánů se pak zaměřil Yves Marignac, vedoucí expert na jadernou a fosilní energetiku v Institut négaWatt. Petr Holub, energetický konzultant Budovy 21 rozeberal možnosti, jakými se v Česku můžeme vyrovnat s výpadkem ruského plynu i bez nových reaktorů. Závěrem analytik Výzkumného centra Asociace pro mezinárodní otázky Oldřich Sklenář připoměl skryté, nicméně nezanedbatelné náklady jaderné energetiky.

Prezentace, videa, představení přednášejících a další informace o konferenci lze najít na www.nec2022.eu.

Z příspěvků přednášejících vybíráme:

Felicia Aminoff, analytička Bloomberg New Energy Finance řekla: *“V nejbližších letech budou uhelné elektrárny nahrazovány solárními a větrnými, které jsou levnější a výrazně méně náročné na dobu výstavby než jaderné bloky. Větrné a solární elektrárny představují nejlevnější zdroje pro výrobu elektřiny po celé Evropě. Musíme odstranit bariéry, které brání ve využití jejich přínosů.”*

Simon Müller, ředitel Agora Energiewende, řekl: *“Když v Německu začal platit první zákon na podporu obnovitelných zdrojů, byly solární a větrné elektrárny vysokonákladové a okrajové technologie. V současné době se staly hlavní hnací silou globální energetické transformace.”*

Steve Thomas, emeritní profesor energetické politiky na University of Greenwich, řekl: *“Česká republika má tři možnosti nákupu reaktoru s výkonem 1000 až 1200 MW – EPR1200 od francouzského Framatomu, APR1000 od korejské KHNP a AP1000 od Westinghouse ze Spojených států. Všichni tři dodavatelé se potýkají s vysokými náklady na výstavbu a protahováním projektů o řadu let. Navíc by šlo v případě francouzské a korejské varianty o vůbec první stavbu reaktoru v nižší výkonové řadě daného*

typu, což zvyšuje riziko technologických komplikací a dodatečných nákladů. Výstavba nového jaderného bloku je proveditelná pouze za podmínky, že významné ekonomické riziko na sebe vezmou čeští spotřebitelé elektřiny a daňoví poplatníci.”

Karel Polanecký, energetický odborník z Hnutí DUHA, řekl: *“Ruský útok na Ukrajinu a související riziko výpadku dovozu ruského plynu nás nutí měnit plány energetické transformace. Je pravděpodobné, že v příštích letech budeme potřebovat každou kilowatthodinu a nemůžeme si dovolit s rozvojem domácích obnovitelných zdrojů otálet. Vzhledem k tomu, že zemní plyn bude nejspíš chybět i jako záložní zdroj, musíme soustředit výzkumné a vývojové kapacity na zlepšení možnosti akumulace elektřiny.”*

Edvard Sequens z Cally řekl: *“Nový jaderný reaktor v Dukovanech by mohl být spuštěn nejdříve v roce 2040, což nezajistí naši energetickou nezávislost na agresivním Rusku a ani nám nepomůže v klimatické krizi. Potřebujeme realistická dostupná řešení, tedy podporu pro využití dostupného potenciálu obnovitelných zdrojů energie, zateplování budov nebo energeticky efektivních technologií.”*

Edvard Sequens a Karel Polanecký

NOVÁ DOHODA pro energetiku

Válka na Ukrajině postavila českou energetiku na zásadní rozcestí. Dosavadní plány Ministerstva průmyslu a obchodu na transformaci energetiky do značné míry počítaly s ruským plynem jako s “přechodovým” palivem a jen omezeným rozvojem obnovitelných zdrojů. Skrze nákup ruského plynu evropské země v uplynulých letech výrazně podporovaly Putinův režim. Chceme-li nepřímou podporu Putinova režimu ukončit, musíme se závislosti na ruském plynu zbavit co nejdříve. Naléhavost klimatické krize nám neumožňuje využívat české zásoby uhlí jako náhradu za plyn. Doba nutná pro stavbu nových jaderných bloků a fakt, že jaderné palivo v současnosti nakupujeme z Ruska, škrtná z možných řešení i jadernou energetiku. Válka proto vrhá českou i evropskou energetiku do krize, která může mít rozsáhlé a negativní sociální dopady.

Tato krize navíc přichází před plánovanou revizí Státní energetické koncepce ČR. Musíme se tak znovu dohodnout na podobě získávání energie, která zajistí nezávislost na nedemokratických režimech, dostupnou energii pro domácnosti i podniky i stabilizaci ekologické situace a odvrácení klimatického kolapsu. Potřebujeme Novou dohodu pro energetiku.

Celý text výzvy a seznam organizací, které ji podpořily, jsou dostupné na www.novadohoda.cz/nd-pro-energetiku/.

Re-set: Platforma pro sociální a ekologickou transformaci.

Komunitní energetika pomůže Česku k energetické nezávislosti

Nově zveřejněná studie od nezávislé expertní organizace EGÚ Brno [„Studie potenciálu komunitní energetiky v obcích a bytových domech ČR“](#) ukazuje, že součástí řešení odklonu Česka i Evropy od dovozu ruských fosilních paliv by měl být i masivní rozvoj dosud opomíjené komunitní energetiky. Potenciál instalované kapacity komunitně spravovaných fotovoltaických elektráren činí podle zveřejněné studie přes 4 GW, což je pro srovnání téměř dvakrát více, než všechny dosavadní fotovoltaické zdroje v ČR. V případě větru by při plném zapojení obcí mohl stávající výkon vzrůst až desetkrát. Jen z těchto dvou technologií by tak komunitní energetika mohla pokrýt osminu celkové současné spotřeby elektřiny v Česku.

Vedle rozsáhlých investic do úspor, využívání odpadního tepla nebo rozvoje velkých projektů obnovitelných zdrojů energie je třeba uvažovat i o menších instalacích. Komunitní energetika bude mít v transformaci energetiky své nezastupitelné místo, její rozjezd byl však v Česku i kvůli chybějící legislativě dosud zabrzděný. Podstatou energetické komunity je, že dosavadní odběratelé energií, jako jsou například domácnosti nebo obce, se sami stávají výrobci a prodejci a energie poté sdílí mezi sebou. Přebytky mohou odprodat do sítě.

Vedle toho lze ovšem uvažovat i o dalších typech komunit včetně sdružení rodinných domů či energeticky nezávislých průmyslových center. Komunitní projekty se vedle výroby elektřiny budou podílet i na výrobě a dodávkách tepla, stejně jako na poskytování potřebné flexibility do elektrizační soustavy prostřednictvím bateriové akumulace či inteligentního řízení spotřeby. Studie, zadaná CDE, Hnutím DUHA a organizací Frank Bold, se zaměřuje právě na potenciál komunitních projektů realizovaných v obcích a bytových domech.

“Prohlubující se energetická krize bohužel jen tak neskončí, a lidé to budou čím dál silněji pociťovat na svých peněženkách. Pro mnoho z nich, především pro vlastníky domů a bytů, může zapojení do komunitních energetických projektů s důrazem na obnovitelné zdroje představovat účinnou kompenzaci těchto nákladů,” uvedl Tomáš Jungwirth, spolupracovník Centra pro dopravu a energetiku.

“Pro rozvoj komunitní energetiky budou klíčové systémové změny, které je třeba prosadit co nejdříve. Jedná se o nový energetický zákon a další právní předpisy, ale také o dotace - z evropských fondů budou pro komunitní energetiku k dispozici desítky miliard korun,” uvedla Anna Michalčáková, analytička expertní skupiny Frank Bold.

“Česko zaspalo a záměrně si nechalo v rámci rozvoje obnovitelných zdrojů energie ujet vlak. V případě komunitní energetiky však stále můžeme Západ dohnat. Poptávka ze strany obcí je značná a roste. Iniciativy se chápou i jednotlivci, spolky či Místní akční skupiny. Aby bylo možné naplno využít domácí potenciál, je třeba odstranit legislativní překážky,” uvedl Tomáš Jagoš, energetický expert Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Vědci představili novou webovou aplikaci pro geotermální energii

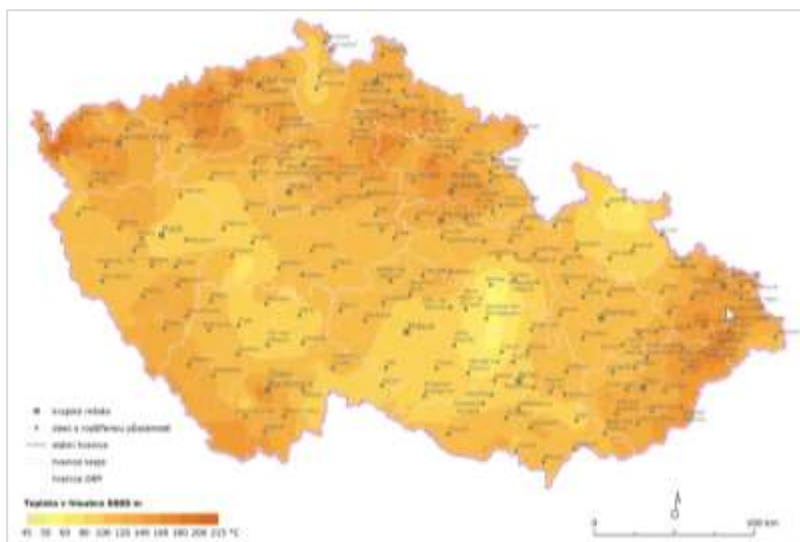
Tým vědců dokončil výzkum lokalit vhodných pro rozvoj geotermální energie v ČR a představil nově vytvořenou, unikátní webovou mapovou aplikaci. Je k dispozici na www.geology.cz/teplozeme. Aplikace pomůže samosprávám a investorům určit oblasti vhodné pro využití geotermální energie, její potenciál v daném místě a možná rizika střetů zájmů.

Potenciál geotermální energetiky (získávání energie zemského jádra) se v Česku pohybuje na úrovni evropského průměru, její využívání v tuzemsku ale stojí na samém začátku. V současnosti lze konstatovat, že jímání geotermální energie z prvních stovek metrů pod povrchem v kombinaci s tepelnými čerpadly je zcela konvenční a ověřenou technologií.

V Česku je však až na výjimky využívána velmi omezeně, rozšířeny jsou především malé instalace v sektoru bydlení, typicky rodinné domy. V poslední době se již ale začínají objevovat instalace i pro komerční využití v administrativních budovách, školách, průmyslových areálech a rezidenčních souborech. Oproti tomu potenciál pro systémy dálkového zásobování teplem je zcela nevyužitý, přičemž i

zde je geotermální energie schopna efektivně nahradit stávající fosilní zdroje vytápění o výkonu v řádech jednotek megawatt. Jediným limitem je v zásadě plocha, na které mohou být geotermální vrty zrealizovány.

Na výzkumu se podílí Česká geologická služba, Geofyzikální ústav Akademie ČR a Komora OZE a probíhá v rámci projektu podpořeného Technologickou agenturou ČR. Projektové konsorcium zároveň dokončuje analýzu, která se zabývá

perspektivami rozvoje geotermální energie v Česku. Během června budou tyto závěry diskutovány se zástupci ministerstev, krajů a samospráv.

Štěpán Chalupa, předseda Komory OZE, řekl: „Využití geotermální energie je pro ČR velkou příležitostí, jak transformovat sektor zásobování teplem, ale i chladem a přejít z fosilních paliv na obnovitelné zdroje. Tvrzení, že zemské energie není dostatek, nebo že není dostupná či není ekonomicky konkurenceschopná již v dnešní době neobstojí.“

Jan Holeček z České geologické služby řekl: „Nové mapy geotermálního potenciálu území ČR jsou klíčovým zdrojem pro budoucí rozvoj geotermální energie. Velkou přidanou hodnotou jsou pak mapy střetů zájmů, které zobrazují limitující faktory. Poprvé v historii jsou tyto mapy zveřejněny online a jsou tak dostupné široké veřejnosti.“

Tisková zpráva České geologické služby, Geofyzikálního ústavu Akademie ČR a Komory OZE

Francouzský jaderný dozor odhaduje, že řešení problému s korozí v reaktorech zabere několik let

Vedoucí francouzského jaderného dozoru ASN Bernard Doroszczuk se 17. května během parlamentní rozpravy vyjádřil k problému koroze potrubí u části jaderných reaktorů provozovaných společností EDF. Podle Doroszczuka bude řešení vyžadovat rozsáhlý plán na několik let. Zároveň upozornil na možnost, že část reaktorů bude třeba dočasně odstavit.

Příčina problému dosud nebyla objasněna, patrně však nesouvisí se stárnutím reaktorů. Problém s korozí byl zaznamenán hlavně u novějších bloků s výkonem 1300 MW, starší bloky s výkonem 900 MW problém podle Doroszczuka mají v menším rozsahu nebo jej nemají vůbec. Soudí tak podle výsledků 35 kontrol, dalších 105 bude provedeno do konce června.

EDF zároveň s problémem koroze u reaktorů starší generace musí řešit prodražování a prodlužování výstavby u rozestavěných reaktorů ve francouzském Flamanville a britském Hinkley Point, firma je v obou případech hlavním dodavatelem projektu.

Bernard Doroszczuk se zároveň vyjádřil k deklaracím prezidenta Emmanuela Macrona o prodlužování životnosti starší generace reaktoru nad padesát let. Podle jaderného dozoru nelze životnost reaktorů v podobném časovém horizontu předem zaručit, neboť nelze předpovědět, zda budou plnit bezpečnostní parametry.

Karel Polanecký pro Temelin.cz

Douglasce s láskou

Už jsme v Ďáblíku vícekrát psali o pokušení (některých) lesníků využívat v lesích nepůvodní, ba i invazní dřeviny. Pro jejich podporu mnozí horují třeba kvůli schopnosti lépe snášet klimatickou změnu. Prý aby nám v lesích „rostlo aspoň něco.“ Tak například v diskusích po jihomoravském tornádu znělo, že akát zase tolik nevadí („strom jako strom“) a nadto ještě krásně zmlazuje. Výsledkem bude, že tornádem zlikvidovaný, druhdy převážně dubový les, na který odkazuje i místní jméno celého komplexu „Důbrava“, se začíná zčásti proměňovat v akátovou houštinu. O tom, že akáty krásně zmlazují a rychle porostou, samozřejmě nemůže být pochyb.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti (VÚLHM) zase řeší hned několik projektů zkoumajících využití nepůvodních druhů v lesnické praxi. Opravdovým oblíbencem lesních výzkumníků se pak stala douglaska tisolistá. Naposledy se pochlubili výzkumem z pokusné plochy v podhůří Orlických hor, kde mají douglaskový porost s příměsí buku. A se zjistilo? „*Douglaska při řadovém smíšení předrůstá buk. K zachování bukové příměsi je třeba douglasku tlumit ve prospěch uvolnění buku. Přiměřené potlačování douglasky zvýhodňující buk zlepší jak hydrickou, tak i meliorační funkci douglaskového porostu s bukovou příměsí,*“ píše se v tiskové zprávě VÚLHM.

Douglasce v českých lesích se věnovalo vyjádření České botanické společnosti, kde se mimo jiné dočtete: „*Již nyní je to v některých oblastech severozápadní Evropy místy velmi nežádoucí invazní druh, kde výrazně snižuje druhovou diverzitu a mění ekologické fungování lesů. Její počínající invazi máme doloženu i od nás. V případě plošných výsadb douglasky lze proto očekávat negativní dopady na naše lesy. Její vliv, mj. na snížení druhové diverzity bylinného patra, dokládají od nás ostatně i lesníci (Matějka a kol. 2015). Výsadby douglasky, jako nežádoucího invazního druhu cizího původu, je proto žádoucí zásadním způsobem omezovat.*“ (celé znění vyjádření najdete zde: <https://botanospol.cz/cs/node/2661>).

Takže co se poohlédnout po nějakých domácích, nejlépe listnatých dřevinách namísto zadělávání na další invazi?

Jiří Řehounek

Rekreační satelit Karlovy Dvory u Lipna má potíže

Krajský úřad Jihočeského kraje vrátil k přepracování dokumentaci EIA na záměr „Rozvojová lokalita Karlovy Dvory“. Tento předdimenzovaný rekreační satelit má podle plánů investora vyrůst v katastru Horní Plané u osady Karlovy Dvory a zabrat další kus nezastavěné krajiny na levém břehu Lipna. Krajský úřad požaduje mimo jiné „prověřit a vyhodnotit variantu s nižším územním rozsahem“.

Polipenské spolky dnes na levém břehu nádrže evidují více než deset připravovaných velkoplošných rekreačních projektů, které by v případě realizace zabraly přes 200 hektarů, jejich součástí má být několik přístavů a celková kapacita lůžek by mělo dosáhnout čísla 4250. Tento tlak na zastavění zbývajících ploch volné krajiny je mimo jiné v rozporu s Územní studií krajiny Jihočeského kraje, která vznikla vloni. Spolky

požadují, aby byly územní plány obcí kolem Lipna přepracovány v souladu s touto studií.

Pokud chcete podpořit aktivity na ochranu přírody a krajiny v okolí Lipna, můžete podepsat Petici za záchranu „jihočeského moře“ a okolní krajiny. Za měsíc od jejího spuštění ji na internetu podpořilo 1200 občanů. Najdete ji zde: [https://www.petice.com/za zachranu jihoceskeho more](https://www.petice.com/za_zachranu_jihoceskeho_more).

Jiří Řehounek

Vyjádření k problematice kvality vody lipenské nádrže a jejímu ovlivnění plánovanou výstavbou ubytovací infrastruktury pro masovou turistiku

Hydrobiologický ústav Biologického centra AV ČR se dlouhodobě zabývá sledováním vývoje kvality vody v lipenské nádrži. Naše pozorování ukazují, že nádrž Lipno v současnosti nespĺňuje požadavky Rámcové vodní směrnice EU na dostatečnou kvalitu vody a „dobrý“ ekologický potenciál. Z multimetrického hodnocení ekologického potenciálu, který lze chápat jako synonymum pro ekologický stav u silně ovlivněných vodních útvarů, ke kterým nádrž Lipno patří,

vyplývá, že v současné době je její ekologický potenciál podle fyzikálně chemických kritérií „střední“, podle struktury rybího společenstva „poškozený“ a podle množství a složení fytoplanktonu „zničený“. Sinice představují v ročním průměru 45 % celkové biomasy fytoplanktonu, v létě dokonce téměř 70 %, a na mnoha místech nádrže se opakovaně vytváří silný sinicový vodní květ. Tento stav nádrže odpovídá její eutrofizaci, která je způsobena dlouhodobě nadměrným zatížením živinami antropogenního původu. Hlavní příčinou je rozpuštěný fosfor, který se do nádrže dostává z komunálních odpadních vod a roztáčí vnitřní koloběh fosforu v nádrži (uvolňování fosforu ze zásoby v sedimentech a jeho opakované využití k růstu fytoplanktonu během vegetačního období).

Plánovaná výstavba nových apartmánových komplexů a hotelů čítajících dohromady tisíce lůžek jednoznačně povede ke zvýšení živinového znečištění nádrže a tudíž i k dalšímu zhoršení kvality vody v nádrži, a to i navzdory předpokládanému relativně účinnému čištění odpadních vod v těchto nových zdrojích. Domníváme se proto, že výstavba těchto objektů by měla být podrobena kritické analýze a posouzení vlivu na životní prostředí s cílem minimalizovat jejich dopad na kvalitu vody v nádrži.

Petr Znachor, Josef Hejzlar, Jan Kubečka (ředitel)

Hydrobiologický ústav Biologického centra Akademie věd České republiky

foto: Petr Znachor

Házení veřejných peněz do řek

Splavňování Vltavy je z ekologického hlediska jednoznačnou prohrou. Celý plán proměny řeky v dopravní tepnu je však zcestný také z pohledu ekonomického. A veřejná debata to spíše přehlíží.

Podle surrealisticky laděné Koncepce vodní dopravy ze srpna 2016 z dílny Ministerstva dopravy a Ředitelství vodních cest ČR je údajně nutné na našich řekách postavit téměř sedmdesát staveb za více než dvacet šest miliard korun, aby se po vodě rychleji a více vozil různý náklad, takže údajně dojde k jeho značnému přesunu ze silnic a dálnic na vodu. A navíc by lidé projížděkami ve svých lodích mohli více a rychleji utrácet své peníze a rozvíjet ekonomický růst.

Vláda naštěstí tuto koncepci nemohla schválit. Přesto se třeba na Vltavě stále počítá s výstavbou kolem dvaceti pěti staveb pro osobní lodní dopravu za téměř čtrnáct miliard korun, včetně dvou zdvihadel lodí a mnoha přístavišť. Počítá se také se zvyšováním podjezdných výšek řady mostů či s dalším splavňováním řeky pro rekreační lodě.

A jak si tyto investice „ve veřejném zájmu“ vedou z hlediska ekonomické efektivity a smysluplnosti? Prachbídně, jak dokazují kontrolní zprávy, které mnozí politici a političky spíše ignorují.

Evropské dotace bez efektu

Například zpráva Evropského účetního dvora z března 2015 o hodnocení podpory vnitrozemské vodní dopravy v Evropě v letech 2001 až 2012 upozorňuje, že mnohé stavby byly postaveny v rozporu s celospolečenskými zájmy, neboť investice byly směřovány do izolovaných staveb.

Podíl vnitrozemské vodní dopravy se proto v tomto období nezměnil, byl stále kolem šesti procent. Navíc se nevěnovala řádná pozornost škodlivým vlivům těchto staveb na životní prostředí.

Účetní dvůr také hodnotil tři stavby na Vltavě a jeho zjištění rozhodně nejsou nijak pozitivní: „*Dokončení Vltavské vodní cesty v úseku České Budějovice – Hluboká stálo 32 milionů eur, z toho 20,5 milionu Eur bylo financováno z EFRR v rámci Operačního programu Doprava. I když byl tento projekt klasifikován jako projekt v oblasti vnitrozemské vodní dopravy, souvisel především s cestovním ruchem. Tato vodní cesta má pouze regionální význam a není součástí evropské dopravní sítě.*“

Jinak řečeno, v jižních Čechách jsme na Vltavě za asi osm set milionů korun s velkou podporou peněz občanů Evropské unie postavili vodní stavby s téměř nulovým dopravním významem, neboť mají hlavně rekreační či zábavně-oddechový účel. Navíc tyto investice měly jen lokální dopad neznámé intenzity, nikoliv evropský.

Místní politici si tedy našli dokonalý zdroj veřejných peněz, který se umně skryl pod Operační program Doprava, z něhož přes Státní fond dopravní infrastruktury čerpá peníze Ředitelství vodních cest ČR.

Ovšem ještě smutnější jsou zprávy českého Nejvyššího kontrolního úřadu, který opakovaně zjišťuje, že velkolepé plány na betonování českých řek pro nákladní a osobní dopravu, včetně té rekreační, nejsou podloženy odbornými podklady a ekonomickými přínosy.

Český investiční chaos

NKÚ ve své zprávě z března 2022 o (ne)efektivním rozvoji rekreační plavby mj. uvádí, že „poskytování a čerpání peněžních prostředků státu a EU určených na rozvoj rekreační plavby provázejí nedostatky, které snižují účelnost, hospodárnost a efektivnost jejich využití [...] Ministerstvo dopravy schvalovalo nedostatečně připravené projekty s nevěrohodnými hodnoceními jejich efektivnosti, v nichž byl nárůst nákladů kompenzován nedostatečně podloženými nárůsty očekávaných přínosů, aby projekty zůstaly efektivní“.

Podle NKÚ také chybí stanovení konkrétních měřitelných cílů, takže není zřejmé, z jakých důvodů rekreační a osobní plavba vzrůstá. Studie o údajných přínosech těchto investic nejsou navíc podloženy věrohodnými údaji, takže se jim dá jen stěží věřit.

Například Ředitelství vodních cest ČR po dostavbě vodní cesty z Týna nad Vltavou do Hněvkovic jako součást splavnění Vltavy do Českých Budějovic v závěrečné zprávě z května 2017 nepravdivě tvrdí, že cíl projektu byl splněn. Toto jeho hodnocení ovšem neodpovídá skutečnosti. Ještě totiž například chybí zvýšit podjezdnou výšku mostu v Týně nad Vltavou, takže pod ním nemohou proplouvat větší osobní lodě, které mají významný vliv na ekonomičnost splavnění Vltavy dále po proudu.

Kultura švindlu

Příprava a výstavba vodních staveb u nás tedy stále probíhá chaoticky bez logických souvislostí, a jejich přínos tudíž nelze řádně doložit. Stát totiž často pracuje se zavádějícími údaji, které jsou spíše účelovou spekulací.

Pokud se má u nás rozvíjet vodní rekreační plavba pro tisícovky lidí ročně, mělo by se tak dít spíše komerčním způsobem než za veřejné prostředky, příp. s nižším podílem veřejných prostředků na místní úrovni. Veřejný sektor může přitom tento typ zábavy podpořit v územních plánech nebo jinými doprovodnými veřejnými stavbami.

Kontroly použitých veřejných peněz totiž stále zjišťují, že veřejný význam prosazování vodní dopravy u nás není doložený nebo je spíše nízký. Stát tedy musí dotovat nejen výstavbu její infrastruktury, ale i její provozování, včetně osobní lodní dopravy, která, na rozdíl od rekreační plavby, aspoň jisté znaky veřejnosti vykazuje.

Doufejme, že se někdy dočkáme toho, že rezort dopravy při obhajování obrovských investic do vodních staveb přestane švindlovat. Tento styl se totiž stále nedaří zastavit, neboť rozhodování o veřejných penězích je nadále silným magnetem vstupu řady lidí do politiky. A úředníci, kteří jsou placeni z peněz občanů, jsou mnohdy pod velkým vlivem těchto politiků.

Naštěstí tu ještě stále máme státní i nestátní kontrolní a obranné mechanismy. Nakládání s veřejnými prostředky by mělo být obezřetné a účelné, což se u české vodní dopravy, včetně té rekreační, zatím rozhodně nedaří.

Autor je předseda Děti Země.

Článek vyšel na str. 6-7 časopisu Milk & Honey č. 45, léto 2022 (<https://www.mlikoamed>).

Podpora hmyzu na zahradě

O hmyzích hotelech jsme psali v *Ďáblíku* již několikrát, takže věřím, že už je na zahradě nebo alespoň na balkóně všichni čtenáři *Ďáblíka* mají. A o tom, že včelky samotářky, které ve vašem hotelu bydlí, potřebují v okolí nějakou tu pastvu, se také nemusím nějak šířit. Dnes tedy o tom, jak pomoci samotářským včelám (ale i dalším druhům hmyzu), jež nežijí ve dřevě nebo dutých stéblech, ale ve vlastnočně vyhrabaných norách.

Pokud tedy jste norující včelou, nutně potřebujete místo, kde se dá nora vyhrabat. Proto se vyplatí v zahradě udržovat nebo i vytvořit plošky s holou půdou bez vegetace. Písčité substrát je lepší, určitě to však neznamená, že by si půda s menší zrnitostí nenašla svoje nájemce. Někdy úplně postačí neruší v koutě zahrady hromádku písku zbylého ze stavby nebo pískoviště po odrostlých dětech (a čas od času je trochu zbavit zarůstající vegetace).

Další možností je umístit do svahu malou kolmou stěnu z jílu a po ztuhnutí do ní klidně předvrtat otvory ů různém průměru (podobně lze ostatně upravit i jiné svislé plošky, třeba na pařezech nebo stromových torzech).

A hodláte-li do včel na zahradě opravdu investovat, podívejte se na sofistikovaný návod na jejich podporu třeba sem: <https://www.zelenadomacnost.com/blog/index.php/2022/04/01/piskoviste-pro-vcelky-samotarky-hnizdici-v-zemi/>.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Napoleon a bolševník

Také jste už někdy přemýšleli nad hustým porostem bolševníku velkolepého, jakým omylem se k nám dostal? Tak trochu za to může jistý Napoleon Bonaparte. Evropa zdecimovaná jeho válečným dobrodružstvím hledala v 19. století stabilitu a uspořádala za tím účelem Vídeňský kongres.

Právě na „tančícím kongresu“ si padli do oka ruský car Alexandr I. a kníže Klemens Metternich. První druhému tam přivezl semena bolševníku, která byla poté vyseta na Metternichově panství v Kynžvartu, kde měla krásit zámecký park.

Takže ačkoli zavlečení bolševníku byl z dnešního pohledu omyl, původně šlo o záměr. A ve Vídni vzniknuvší Svatá aliance tedy ne zahájila pouze boj proti revoluci a liberalismu, ale také proti biodiverzitě střední Evropy.

Jiří Řehounek

Spalovna v Českých Budějovicích získala souhlasné stanovisko, v dokumentaci přitom chybí zásadní údaje

Stavba spalovny v českobudějovickém Novém Vráťě získala od Ministerstva životního prostředí souhlasné stanovisko v rámci procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). Proti zpracované dokumentaci se přitom již opakovaně ohradily stovky obyvatel a několik sdružení, včetně Arniky. V rámci ochrany životního prostředí a zdraví lidí v dokumentu totiž chybí celá řada informací, jako je složení zbytků po spalování odpadů, které bude spalovna produkovat a které obsahují nebezpečné toxické látky.

Sdružení Arnika spatřuje největší úskalí v částech dokumentace, kde jsou zásadní nedostatky v hodnocení

zdravotních dopadů spalovny a také v nastavení monitoringu toxických látek, které budou ze spalovny odcházet. *“Dlouhodobě se snažíme například upozornit na všeobecný nešvar spaloven, kdy směsi popílku a dalších zbytků, které při spalování vznikají, a které obsahují toxické látky včetně nebezpečných dioxinů, “mizí” ve stavebních materiálech, a tak se dostávají zpátky k nám. Dle dokumentace chystané spalovny v Českých Budějovicích tomu ani tady nemá být jinak,”* poukázala na největší rizika Sarah Ožanová z Arniky.

Plánovaná kapacita spalovny je 160 000 tun odpadu ročně, po spalovnách v Praze a Brně by tak mělo jít o třetí největší spalovnu v ČR. Samotné České Budějovice by přitom v současné chvíli naplnily kapacitu spalovny jen zhruba z jedné čtvrtiny, zbytek odpadu by se tedy musel dovážet ze širšího okolí, nebo dokonce i ze zahraničí.

“Obáváme se, že kvůli aktuální energetické krizi mohou lidé snadněji podlehnout libivým slovům o dostupné energii. Asi jen málokdo by si dnes ale vysypal popelnici do kotle, protože sousedi by se jedovatým kouřem dusit dlouho nenechali. Spalovna je sice technologicky samozřejmě jinde, zlikvidovat toxické látky a přeměnit je na panensky čistou surovinu ale také neumí. Její obří kapacita pak naznačuje, že bude muset dlouhodobě spalovat obrovské množství odpadu prakticky odkudkoliv, aby lidé skutečně dostali své teplo, v tom vidíme největší problém, který je nutné řešit,” doplnila za českobudějovickou pobočku Arniky Jitka Straková.

Kapacita spalovny bude mít druhotný dopad také na obyvatele v jejím okolí. Spolek TGM novevrato.cz s její výstavbou hlasitě nesouhlasil. *“Tolik směsného odpadu, který bude potřebovat k provozu, se bude muset dovézt a zároveň navíc zhruba třetina z tohoto množství se bude muset naopak odvézt ve formě strusky a popílku. Obáváme se tedy nepřiměřené hlukové a dopravní zátěže v území a související produkce emisí ze silniční dopravy. Dle údajů o plánovaném počtu kamionů, bude zřejmě do spalovny každých 8 minut přijíždět nebo z ní naopak odjíždět jeden kamion. Slibovaná železniční doprava zřejmě zůstane jen na papíře,”* shrnula za obyvatele Nového Vráta členka spolku Eva Semančíková. Arnika chce v neposlední řadě poukázat na fakt, že předsedou představenstva Teplárny České Budějovice, která chce spalovnu postavit, je Václav Král, který se ve volbách do Poslanecké sněmovny v říjnu 2021 stal poslancem, a navíc je od ledna 2022 předsedou podvýboru pro technickou ochranu životního prostředí a členem Rady

pro odpadové hospodářství. Spojení těchto funkcí Arnika považuje minimálně za podezřelé, protože Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR mimo jiné schvaluje zákony regulující tzv. energetické využití odpadů, včetně možné finanční podpory.

Sdružení Arnika nesouhlasí se všeobecně podprůměrnou kvalitou dokumentací pro povolování staveb spaloven a jejich nadbytečným množstvím, které by mohlo sousedním státům umožnit zbavovat se svého odpadu na úkor obyvatel České republiky. Ti mohou boj proti nekoncepčnímu rádobě řešení energetické krize a odpadového hospodářství i nadále podporovat podpisem pod tuto výzvu. ZEVO Nové Vrátotoť musí získat ještě celou řadu povolení, které může veřejnost ovlivnit.

Tisková zpráva Arniky

Odpady by nás už nemusely ohrožovat nejnebezpečnějšími látkami

Evropský parlament navrhuje výrazné snížení POPs látek v odpadech tak, aby se nedostávaly zpět do recyklovaných materiálů a životního prostředí. Navržené hodnoty byly přijaty i díky urgencím ekologických organizací, včetně Arniky, která dlouhodobě pracuje na snižování vlivu těchto látek na lidské zdraví.

Krok Evropského parlamentu je klíčový, v minulosti se totiž často již zakázané látky dostávaly zpět do oběhu například recyklací plastů z elektro-šrotu či vraků automobilů. Původní návrh Evropské komise by umožnil příliš vysoké limity dioxinů v odpadech a otevíral tím možnost využívání odpadních materiálů, jakými jsou například popílky ze spaloven odpadů. Ty by se pak v některých státech EU mohly nadále využívat jako materiál pro zakrytí skládek, při stavbě komunikací či dokonce jako přísada při výrobě cementu.

„Jsme skutečně rádi za přijetí tohoto kompromisního návrhu, protože přísnější limity otevírají dveře i omezování exportu materiálů a odpadů s vyšším obsahem POPs - perzistentních organických látek do rozvojových zemí. Bohužel členské státy EU navrhují daleko benevolentnější limity, což je špatná zpráva pro zdraví Evropanů,“ řekl Jindřich Petrlík, vedoucí programu Toxické látky a odpady.

Limity navrhované Evropským parlamentem by pomohly omezit také přítomnost toxických látek v recyklovaných materiálech, kterým jsou dnes uživatelé bohužel vystaveni. Přesvědčit bude nyní zapotřebí zejména členské státy, aby se v nadcházejících vyjednáváních přiklonily k pozici Evropského parlamentu.

Arnika a další nevládní organizace podporují přísnější limity kvůli výskytu těchto látek jak ve spotřebním zboží vyrobeném z recyklovaných plastů, tak v půdě, vejcích či rybách, což dokazuje přenos těchto látek v potravinách do lidského těla. *„Nastavení přísných limitů přinese do budoucna snižování nákladů na zdravotní výdaje spojené se škodlivostí těchto látek, které jsou v zemích EU v řádu miliard EUR ročně,“* řekl Martin Hojsík, europoslanec a zpravodaj pro novelu evropské legislativy na únorovém semináři Evropského parlamentu, který iniciovaly mezinárodní síť IPEN a sdružení Arnika. Ochrana zdraví musí být podle Hojsíka prioritou. Novela, kterou jako zpravodaj navrhuje, má jasný cíl: méně toxických látek v odpadu, který se recykluje, a tedy lepší ochrana zdraví. Lidé by se tak mohli přestat obávat, že by se používáním recyklovaných produktů vystavovali nebezpečným látkám. *„Současně bude Evropský parlament pracovat na pravidlech omezujících vývoz toxického a plastového odpadu do zemí mimo OECD,“* doplnil.

Jediným politickým klubem, který navrhoval mírnější limity, byla skupina Evropských konzervativců a reformistů, konkrétně europoslanec ODS Alexandr Vondra, který dlouhodobě odmítá návrhy EU na přísnější legislativu v oblasti ochrany lidského zdraví a životního prostředí.

Tisková zpráva Arniky

O obchvatu Třebíče hlavně podle zákona

V Třebíčském zpravodaji č. 3 se v článku „Spolky ohrožují obchvat“ (viz níže) zmiňuje, že Děti Země a spolek Obchvat Třebíče podaly odvolání proti rozhodnutí krajského úřadu o povolení výjimky ze zákona o ochraně přírody a krajiny k zásahu do biotopů téměř třiceti zvláště chráněných druhů živočichů v trase nové silnice přes město, čímž přípravu této stavby protahují. Článek také tvrdí, že jejich argumenty jsou plytké a zbytečné a že oba spolky jsou pochybné.

Děti Země připomínají, že každý spolek, který se zabývá ochranou životního prostředí, má právo se účastnit připomínkování jakékoliv stavby. Pokud tedy oba spolky zjistily nedostatky v rozhodnutí o výjimce, tak je legitimní, že se svými argumenty a se znalostí místních podmínek podaly odvolání.

Ve spise totiž chyběly studie, které by doložily převahu veřejného zájmu na výstavbě této silnice, přičemž soulad s územním plánem není dostačující. Dále chyběly údaje, z nichž by vyplývalo, že škodlivé vlivy automobilové dopravy, nelze snížit třeba neinvestičními opatřeními podle moderní městské dopravní politiky.

A pokud by skutečně bylo nutné něco postavit, tak nebylo prokázáno, že stávající průtah nelze modernizovat nebo vybudovat skutečný obchvat města mimo rekreační, sportovní a přírodní zázemí obyvatel Třebíče.

Jinak řečeno, k žádnému protahování povolování nové silnice, kterou nelze považovat za obchvat města, tedy nedochází, neboť stavba musí splňovat různé požadavky zákona. Navíc se již čtyři roky čeká na posouzení vlivů nové silnice na životní prostředí, a to ve variantách.

Miroslav Patrik, předseda Děti Země

Spolky ohrožují obchvat

14. 03. 2022, Třebíčský zpravodaj č. 3/2022

Po zastavení stavebního povolení na obchvat Frýdku-Místku, který staví obchvat už od roku 2018 a letos v létě měl být zpřístupněn, Přerovu a Brně se spolek Děti země (se sídlem v Brně) odvolal proti výjimce Krajského úřadu ve věci připravovaného obchvatu Třebíče.

Děti země nejsou jediní. Společně s nimi neustává ani aktivita spolku Obchvat Třebíče. Ten se proti výjimce odvolal také, podepsán místopředsedkyní spolku a zároveň opoziční zastupitelkou města za hnutí Třebíč občanům!, Blankou Kutinovou.

Spolek Obchvat Třebíče v čele s Blankou Kutinovou, i spolek Děti Země argumentují mimo jiné například tím, že chybí doklady toho, že Česká republika nemůže získat nové zdroje elektřiny jinak, než dostavbou nových jaderných bloků, například výstavbou nějaké plynové elektrárny, elektrárny na biomasu či výstavbou slunečních elektráren.

Poukazují na nesprávné posouzení obsahu vyjádření spolku, prosazují novou, delší trasu obchvatu, která

ale nevede po katastru Třebíče a obce, přes jejich katastry vede, tuto variantu neakceptují. A další a další a další.

Oba spolky používají stejná slova, stejné věty, stejně plytkou a zbytečnou argumentaci. Jde tady pouze o papírovou válku, která ale může skončit pro naše město smutně. Není čas přestat se zbytečným protahováním stavby, kterou vítá většina Třebíččanů? Není čas přestat spolupracovat s pochybnými spolky, jejichž jedinou činností jsou neustálé dotazy, námitky a právní kličky? Není čas začít skutečně stát za svým městem a jeho občany?

* Všichni vidíme, jak nutně Třebíč potřebuje alternativní trasu k průjezdu městem.

* Všichni máme zkušenost s nekonečnými kolonami na Bráfově třídě a dalších tazích, při nutné uzavírci některé trebičské ulice.

* Všichni si uvědomujeme, že Třebíč leží v náročném terénu a stavbu potřebného obchvatu město nemá nejmenší šanci financovat.

* Všichni vítáme rozhodnutí státu, financovat a stavět více než třímiliardovou strategickou dopravní stavbu, jakou trebičský obchvat je, kvůli nutnosti dopravit do Dukovan nadrozměrné náklady pro dostavbu jaderné elektrárny.

* Ve stínu vývoje posledních událostí si celý svět uvědomil, jak je jaderná energie důležitá.

vedení města

ZAOSTŘENO ENVIROSKOPEM

Vybrali jsme pro vás ze 400 různých tipů na výlety po Jihočeském kraji, které všechny najdete v databázi Envirooskop na webu www.envirooskop.cz. Jeho zpracovatelem je jihočeská Krajská síť environmentálních center KRASEC.

Cesta do Země bludiček (lat: 48.8549, lon: 14.7992)

Možná právě tady se bludičky, hejkalové a víly zrodily v lidských představách. Nechte se okouzlit fantazií a drsně krásnou severskou přírodou na jihu Čech.

V národní přírodní rezervaci Červené Blato můžete pozorovat přírodu, která připomíná severskou tajgu. Na rašelinných půdách vyrůstá smíšený les borovic a bříz, ponechaný samovolnému vývoji. Malé i velké, živé i mrtvé stromy se mísí dohromady v řídkých i hustších partiích a tvoří proměnlivý obraz lesa. Před sebou uvidíte neustálý koloběh života v mezních podmínkách, kde nedostatek kyslíku a obtížné získávání živin v zamokřené půdě limituje růst stromů. Tomu se nejlépe přizpůsobila borovice blatka – vzácný strom rostoucí pouze na jihočeských a bavorských rašeliništích.

Ideální doba k návštěvě lokality nastává od poloviny května do poloviny června, kdy je rašeliniště zaplaveno bílými květy rojovníku bahenního a suchopýrů, a znovu na podzim, kdy se barví do červena mimo jiné i všudypřítomný mech rašeliník. Jeho schopnost zachycovat velká množství vody ve specializovaných buňkách je základem protipovodňového účinku rašeliníšť. Ještě před sto lety probíhala na Červeném Blatě ruční těžba rašeliny, využívané tehdy jako palivo ve sklárnách v Jiříkově údolí. V bývalých těžebních jámách dnes spatříte zamokřené louky a jezírko. U jedné z nich se nachází vyhlídková terasa.

Na konci poslední doby ledové byla na místě terénní sníženina zaplavená vodou. Během vývoje trvajícího déle než 10 tisíc let se z nahromaděných zbytků těl organismů vytvořilo maximálně 7,6 m

rašeliny. Ruční těžba rašeliny paradoxně zvýšila biologickou rozmanitost území vytvořením vhodných podmínek pro světlomilné organismy nelesních stanovišť. Na Červeném Blatě i jinde na rašeliništích přežívají „glaciální relikty“ – rostliny a živočichové z ledových dob. Příkladem může být mūra píďalička rojovníková i hostitel jejích housenek – rojovník bahenní. Květy rojovníků vydávají zvláštní vůni, která působí jako repelent proti komárům, na muchničky však nezabírá.

Časová náročnost: 1,5 hodiny

Povaha terénu: Lokalita se nachází v rovinatém terénu Třeboňské pánve. Z důvodů silného zamokření je stezka po rašeliništi Červené Blato v některých úsecích osazena dřevěnými chodníčky. V těchto úsecích doporučujeme zvýšenou opatrnost zejména po dešti, kdy chodníčky kloužou. Jízda s dětským kočárkem po chodničkách je problematická.

Dostupnost: Lokalita se nachází u zaniklé sklářské osady Jiříkovo údolí, kterou prochází silnice mezi Třeboní a Novými Hrady. Po této silnici je zároveň vedena cyklotrasa č.1034. V místě odbočení z hlavní silnice stojí velký panel s turistickou mapou. Zde je možné zaparkovat. Na kole i pěšky se vydáte dále po zpevněné cestě k lesu k prvnímu rozcestí, kde opustíte zpevněnou cestu a vydáte se rovně po úzké pěšině ke vstupu do rezervace Červené Blato, která je zpřístupněna jedinou okružní stezkou s informačními tabulemi. Hned za vstupem najdete dřevěný kolostav.

Nejbližší vlaková stanice Petřínov je vzdálena 3,5 km, nejbližší autobusová zastávka Šalmanovice 3 km.

Nabídka EVVO: Na lokalitě probíhá EVP „Cesta do Země bludiček“ pro školní kolektivy ZŠ (od 4. ročníku) a SŠ. Program realizuje Cassiopeia, více informací i možnost objednání najdete na www.cegv-cassiopeia.cz. Program probíhá v období květen – červen a září – říjen.

Materiály: Metodika k výukovému programu Cesta do Země bludiček je součástí publikace Za Naturou na túru, volně přístupné na internetu: <http://www.zanaturou.cz/ke-stazeni/>

Odkaz na lokalitu na stránce Enviroskopu najdete zde: <http://www.enviroskop.cz/?cesta-do-zeme-bludicek>

Vybrali pro vás Romana Panská a Edvard Sequens

Projekt Enviroskop je podpořen Jihočeským krajem.

Přírodou krok za krokem

Vítání ptačího zpěvu v Nadějkově

vycházka do okolí spojená s pozorováním a poslechem ptáků

vedoucí: Ing. Josef Jahelka (ZO ČSOP Sezimovo Ústí)

sraz: Nadějkov, náměstí, 16:00

pátek 10. 6. 2022

doporučujeme vzít si s sebou dalekohled

Kontakt: [RNDr. Daniel Abazid](mailto:RNDr.Daniel.Abazid), Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí n. L. (pobočka Husitského muzea v Táboře), tel. 734 570 330

Exkurze na revitalizované plochy

Borkovická blata 28. 5. 2022

Zveme Vás na lesnicko-ekologicko-ornito-entomologickou exkurzi V rámci exkurze proběhne vycházka revitalizovanými plochami lesa, odchyt a ukázka různých skupin živočichů.

Na exkurzi je nutná registrace (registrační formulář zde: <https://1url.cz/8rKYI>), a to na jednotlivé vycházky pro max. 20 osob, které začínají v **7:30, 9:00 a 10:30 hod.** Účast dalších osob po naplnění kapacity není možná. Sraz účastníků je 15 minut před uvedeným časem na místě dle pokynů v registračním formuláři.

Počítejte s nutností vodotěsné obuvi (gumáky po kolena) – trasa (cca 1,5 km) vede skrz silně zamokřené plochy, hustý les, místy jsou nutné přechody po kládách přes vodní plošky a přelézání kmenů. Terén neumožňuje průjezd s kočárkem a není vhodný pro osoby se sníženou pohyblivostí. U dětí je nutno počítat s jejich přenášením.

Kontakt: havlicek@fzt.jcu.cz, 721 429 652

Pořádají: Jihočeský ornitologický klub, Lesy ČR, Česká společnost entomologická a Fakulta zemědělská a technologická JU

ORNITOLOG NA DRÁTĚ - online pořad České společnosti ornitologické

28. DÍL:

OBYVATELÉ PŮD (RORÝS, KAVKA, NETOPÝŘI)

Ve středu 8. června v 17:30

Podrobnosti vždy před vysíláním na <https://www.birdlife.cz/ornitolog-na-drate/>.

Dotazy k tématu vkládejte [zde](#). V aplikaci Slido použijte kód **#pudy**.

Odborníci: [Lukáš Viktora](#), [Evžen Tošenovský](#)

Energie pro obce – řešení pro budoucnost

Pozvánka na exkurzi 21 – 22. června 2022

Krajské sdružení MAS Jihočeského kraje připravilo dvoudenní odbornou exkurzi pro zástupce MAS, starosty a další zainteresované zájemce na **prezentaci zajímavých projektů komunitní energetiky Dolním Rakousku**. Akce je pořádána v rámci přeshraničního projektu „Energie pro obce – řešení pro budoucnost“ (podpořeno z programu FMP, Interreg Rakousko – Česká republika, reg. č. projektu: KPF-01-299)

K exkurzi se přihlašujte zde: <https://forms.gle/tn8xF4FeAzoK9cDf9>

Organizační poplatek 1500 Kč/ účastníka bude fakturován předem

PROGRAM:

Úterý 21. června 2022

Odjezdy:

České Budějovice, Strakonická, Čerpací stanice MOLL (u MacDonald) v 8:00 ([mapka](#))

Třeboň, Autobusové nádraží, Jiráskova ul. 8:40

Gmünd, Bahnhofplatz, Kundenparkplatz ÖBB , 9:30

10:00 – 12:00 Pfaffenschlagg – WEB Windenergie AG – Energetické projekty s komunitním financováním (firma WEB Windenergie vlastní celkem 260 větrných, 36 fotovoltaických a 3 vodní elektrárny, celkem 6.900 investorů, z toho 5.500 akcionářů)

12:20 – 13:20 Schrems – oběd Hotel zur Sonne

13:30 – 15:30 Schrems – W4Werkst – Financování s podílem zákazníků – výrobce obuvi (Waldviertler Werkstätten) (financování pomocí tzv. „solárních poukazů“, celkem 5.200 lidí si je koupilo, firma tak získala „podílový kapitál“ více než 10.000.000 eur, atraktivní úroková sazba pro zákazníky)

15:30 – 16:00 odjezd do Waidhofen

16:15 – 18:00 Waidhofen/Thaia – obec Waidhofen/Thaia – projekty na fotovoltaiku a na vzorová zateplování veřejných budov, regionální komunitní financování a Klimatický a Energetický Modelový Region Thailand (energetické společenství od 04/22, carsharing elektromobilů od 2014, projekty na fotovoltaiku od 2016)

18:15 – ubytování Stadthotel Waidhofen, večeře

Středa 22. června 2022

8:00 – 8:45 snídaně

8:45 – 9:30 odjezd do Langau

9:45 – 11:45 obec Langau – komunitní financování fotovoltaických elektráren (6 FV elektráren, financováno celkem 464 FV panelů, každý za 300 eur, solární bonus 1,5 % za rok)

12:00 – 14:00 – odjezd do Rastefeld a oběd

14:15 – 15:15 obec Rastefeld – komunitní financování – centrum pro zásobování energií (fotovoltaické zařízení 30 kW, 330 „podílníků“, spolupráce s místním obchodem potravin – poukazy na nákup potravin a další výhody)

Návrat

Gmünd 16:00

Třeboň 16:40

České Budějovice 17:10

Exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les 2022

Zajímá vás, jak se vyvíjí příroda, když se jí nechá prostor a čas? Chtěli byste poznat střeoevropskou divočinu na vlastní oči a kůži a porozumět tomu, v čem je její nedocenitelná hodnota? Zaznamenali jste spory o kácení v národním parku Šumava a chtěli byste se přímo v terénu dozvědět více? Chcete se přesvědčit, zda se les po napadení kůrovcem sám obnovuje?

Pokud odpovídáte ano, přihlaste se na jednu z našich exkurzí. Hnutí DUHA již téměř třicet let aktivně usiluje o kvalitnější ochranu přírody v národním parku. Letos pro vás již potřiatadvacáté připravuje několik možností, jak se přiblížit šumavské divočině.

Jedna čtyřdenní, dvě třídenní, dvě víkendové a jedna jednodenní exkurze. **Vždy pod vedením odborného průvodce**, který má bohaté zkušenosti s ochranou šumavské přírody. Pokaždé **do nejvzácnějších míst obou národních parků** včetně těch běžně nepřístupných. Vyberte si některou z nich.

Termíny a místa exkurzí

- **14. - 17. 7. 2022** Šumavskou divočinou vodou a (pra)lesem: Vltava a Mrtvý luh, Boubínský prales, Radvanovický hřbet
- **18. - 21. 8. 2022** Exkurze napříč jižní Šumavou: Plechý, Trojmezenský prales, Vltava a Mrtvý luh, pomezí Vojenského újezdu Boletice
- **20. 8. 2022** Exkurze napříč Modravskými slatěmi
- **2. - 4. 9. 2022** Exkurze napříč Šumavskými pláněmi: Modravské slatě a Ptačí potok
- **24. - 29. 8. 2022** Velká exkurze napříč národními parky Šumava a Bavorský les
- **9. - 11. 9. 2022** Exkurze napříč jižním masivem národního parku Šumava: Plechý, Trojmezenský prales a Smrčina

Další informace na <https://hnutiduha.cz/exkurze>.

V případě dotazů se obraťte na **Marcelu Povolnou**: marcela.povolna@hnutiduha.cz, +420 771 138 018

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla pošlete do 18. 6. 2022 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasniku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!